

Šiame numery

Kalba, literatūra ir tautos gyvybė.
Poezijos dienos Chicagoje:
Oskaro Vladislovo Milašiaus
kūrybos vakaras;
Dainuotinės poezijos valanda;
Gyvųjų poetų kūrybos vakaras;
Lietuvių poezija abipus Atlanto.
Vlado Šlaito eilėraščiai.
Pilypo Ruigio rankraštis.
Amerikos spauda apie
Jurašo Macbethą.

Kertinė paraštė

Kalba, literatūra ir tautos gyvybė

„Rusų kalbos mokėjimas atve-
ria kelius į pasaulinės kultūros
lobyną!“ „Tobulai mokėti rusų
kalbą tapo kiekvieno tarybinio
žmogaus poreikiu!“ „Rusų kalba
padeda internacionalizmo ir
patriotizmo dvasia auklėti jau-
nimą!“ Tokie tvirtinimai šian-
dien girdėti iš visų tribūnų ne
tik Lietuvoje, bet ir kitose neru-
sy respublikose. Apie rusų kalbos
grožį, svarbą ir gyvybinę būtin-
ybę be atvangos kalbama mokyk-
lose, spaudoje, radijuje ir televi-
zijoje.

Retas žmogus nesutiks, kad
svetimos kalbos mokėjimas yra di-
dellis turtas, kad jos pagalba at-
siveria nauji akiračiai. Tačiau Ta-
rybų Sąjungos nerusų tautos šio
rusų kalbos išaušinimo kampani-
ją sukėlė gili rūpestis, prasiver-
žusį ir protesto balsais.

Kokios to rūpestio šaknys?
Pernai Kanadoje išėjo knyga
„Skirtingi balsai – tarybinės ne-
rusų literatūros“. Jos redaktorius,
Toronto universiteto profesorius
George Luckij, savo įvade taip rašo:

„Rusifikacijos politika Sovietų
Sąjungoje sukėlė tautinių kalbų
nuskurdinimo ir nuosmūgio pa-
vojų. Todėl nerusų literatūroje
taip pabrėžiamas gimtosios kal-
bos gyvybingumas. Kova už tau-
tinių tapatumo išsaugojimą ryš-
kiausiai matoma literatūroje. Ne-
rusų literatūrą Sovietų Sąjungoje
patirtis pastarųjų 50 metų bė-
gyje liudija kalbos ir tautiškumo
svarbą literatūrinėje raidoje.

Panašiai kalba ir anglų roma-
nistai bei kritikai John Wainas:
„Bet koks literatūrinis kūrinys
gimsta iš pavienio autoriaus ir
tautos bendradarbiavimo. Tauta
išliejama kalbos instrumentą ir
įspaudžia jį į autoriaus rankas.
Tai todėl literatūra yra tautiš-
kesnė už kitus menus, ir todėl
liaudis gali giliau didžiulius sa-
vo didžiaisiais rašytojais, negu
savo iškilniais kompozitoriais,
dailininkais ar mokslininkais.“

O anglų kritiko George'o Stei-
nerio žodžiais:

„Kur kalba piktnaudžiuojama ar
kur ji iškraipoma, ten iškrypsta
ir pašvinksta ir politiniai organiz-
mas. Poeto pirminis uždavinys

yra užtikrinti savo gimtosios kal-
bos gyvybingumą.“

Jau 1929 metais kalbininkas
Edward Sapir tvirtino:

„Jokios dvi kalbos nėra pakan-
kamai panašios, jog apie jas bū-
tų galima sakyti, kad jos atsto-
vauja tai pačiai visuomeninei
tikrovei. Pasauliai, kuriuose gy-
vena įvairios visuomenės, yra skir-
tingi pasauliai, o ne tas pat pa-
saulis, apkliputas skirtingomis
kalbinėmis etiketėmis.“

„Kai mes kalbame apie ameri-
kiečių, anglų, prancūzų ar vokie-
čių visuomenes“, rašo profesori-
us Luckij, „mums savaime su-
prantama, jog jos yra labai skir-
tingos, nors jos ir panašios, de-
mokratiškai, valdosi ir stengiasi
patenkinti panašius žmonių sie-
kius ir poveikius. Tų šalių lite-
ratūra labai retai imasi tautinių
tradicijų ir tautinio tapatumo
gynėjos ir saugotojos vaidmens.

Šis uždavinys paliekamas politi-
kams. Tačiau Sovietų Sąjungoje
kultūrinė tikrovė yra visiškai
skirtinga. Sovietų Sąjunga yra
daugelį nerusų tautų užėmusios
Rusijos imperijos tauta. Tos tautos
išliko kultūriniai skirtingos nuo
rusų ir pradėjo tikėtis, kad ta-
rybinė valstybė joms suteiksianti
placią ūkinę, politinę ir kultū-
rinę nepriklausomybę. Šios viltys
neišsipildė, ir Stalino laikais ne-
rusų tautos tapo imperialistinės
politikos aukomis. Po Stalino
mirties nerusų tautos, ypač jų
literatūroje, pasireiškė ryškus
tautinis atgimimas. Jei sutinka-
me, kad literatūra ir kalba yra
jautriausios kultūrinės antenos,
tada pastarojo dvidešimtmečio
bėgyje, nežūrint nepalankaus
politinio ir ūkinio spaudimo, tos
tautos aiškiai pasisakė už tau-
tinių ypatingumą ir skirtingumą.“

„Sovietų Sąjunga“, teigia pro-
fesorius Luckij, „galėjo atsakyti
į šį masinį sąjūdį, suteikdama
nuolaidų nerusų tautom – nuo-
laidų, kurias bent popieriuje ga-
rantuoja tarybinė konstitucija.
Užuot tai padariusi, Sovietų Są-
junga nusprendė užgniaužti tą
sąjūdį... ir tęsti Stalino imperialis-
tinę politiką. To išdava: šian-
dien peneigiamos esminės tautų

(Nukelta į 2 psl.)

POEZIJOS DIENOS CHICAGOJE

Oskaro Vladislovo Milašiaus kūrybos vakaras

Faustas Kirša savo „Palikime“
paskelbė, kad „Poezija yra regė-
jimas tamsoje“. Šioje tautos ver-
gijoje mums reikia poezijos švie-
sos, ir Chicago lietuviai džiau-
giasi, kad pasigirsta toks stiprus
poezijos dienų žodis.

Prasidėjo poezijos dienos penk-
tadienį, geg. 27 d., Jaunimo cen-
tre. Atidarė kun. A. Kezys, pakvie-
damas šią šventę suplanavusį K.
Bradūną būti poezijos dienų mo-
deratoriumi. K. Bradūnas pažy-
mėjo, kad poezija yra sodriaus-
ias kūrybos žiedas. Šis vakaras
skiriamas pagerbti Oskarą Mila-
šių. Nėpykime, kad jis rašė pran-
cūziškai, kaip airiai nepyksta ant
savųjų, kalbančių anglškai, bet
galvą gundančių už Airiją. Net
prancūzai Milašių laiko lietuviu.

Vakaro įvadui aktorė St. Kie-
laitė su giliu išjautimu padekla-
mavo Milašiaus „Lietuvą“, vaiz-
džiai peizažais nupiešančią Lie-
tuvą įvairiuose metų laikuose.

Milašius, biblinės temos įkvė-
tas, sukūrė eilėraščių „Talita ku-
mi“. Tai, kaip Bradūnas paste-
bėjo, skausmo perplėtos širdies
aidai, aktualūs dabarty, mūsų tē-
vynės laisvei mirus.

Eilėraščių raiškiai padeklamavo
aktoriaus J. Kelečius.

L. Rašytojų dr. jos pirm. L.
Andriekus raštu atsantių sveiki-
nimą poezijos dienoms. Džiau-
giasi, kad jomis siekiama poezi-
ją suartinti su visuomene. Tai
širdžių atvėrimo ir dvasios pakė-
limo dienos. Tai šventas skrydis
į poezijos grožio karaliją.

K. Bradūnas pasidžiaugė, kad

JUOZAS PRUNSKIS

į poezijos dienas atvyko A. Vai-
čiulaitis, Milašiaus raštų vertė-
jas lietuvių kalbon. Visi šį va-
karą deklamuojami Milašiaus ei-
lėraščiai – A. Vaičiulio verti-
mai. Jis yra ir šio vakaro paskai-
tininkas. Pradėjo, pažymėdamas,
kad labai plati literatūra apie Mi-
lašių. Vienas prancūzas išties kny-
gą yra parašęs apie jo vieną ei-
lėraščių „Vežėčias“.

Milašiaus asmuo

Prelegentas visų pirma apibū-
dino patį Milašiaus asmenį. Jis
yra daug dirbęs Lietuvos pasiun-
tinybėje Paryžiuje. Tai kompli-
kuotas, neramus, maištingas
žmogus. Jį kankino erdvės jaus-
mas, troškimas išspręsti erdvės
problema, kurią jis sprendė pa-
našiai kaip Einšteinas, tik ne ma-
tematiniu, o filosofiniu būdu.

Milašius jaunikaitis – buvo
vienas iš įdomių vaikinių Paryžiu-
je. Su rašytojais sėdėjo kavinėse,
buvo gerokas padauza. Po tėvo
mirties paveldėjo dvarus, api-
mančius 30,000 ha žemės plo-
tus. Gerokai pasidaužė ir rašė po-
eziją, kuri ir buvo jo pašaukimas.
Vėliau jis paskendo mistinėj kū-
ryboj, tildamas nuo poezijos.

Iš dalies jo išgyvenimai atsi-
spindi romane „L'Amoureuse in-
itiation“, kur pagrindinis he-
rojus ir myli, ir linksminasi, ir
pamokslauja, moralizuoja sau ir
kitiems.

Tas romanas – tai jo perei-
namasis žingsnis į mistinį laiko-
tarpį. Tame romane teisingi jo
psichologiniai reagavimai ir jo
gyvenimo slinktis – siekti pačių
tiesos versmų.

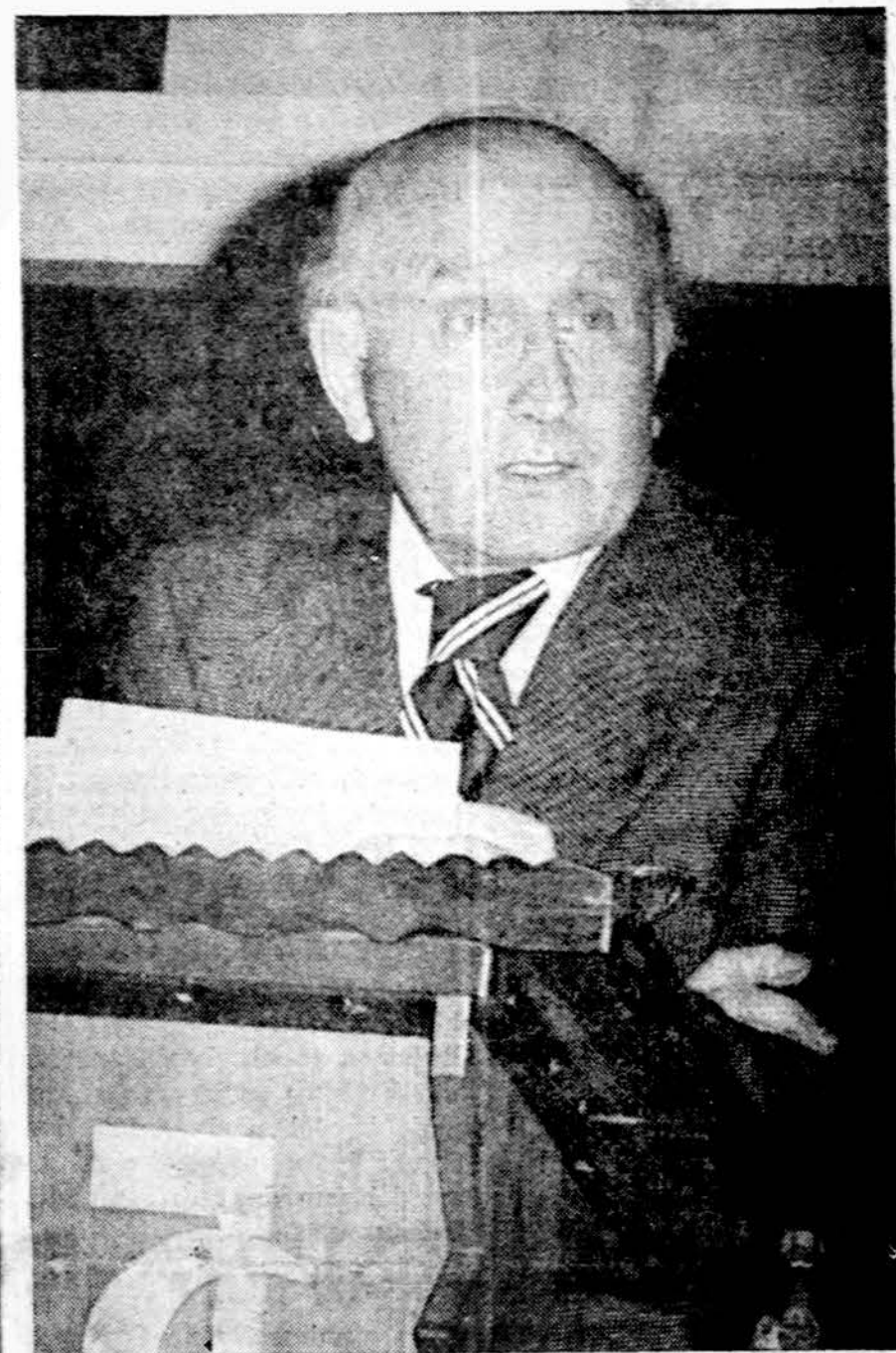
Šiaip gyvenime jis malonus,
paslaugus padėti, kartais per
daug užsidaręs, tylokas, bet kai
šnekėdavo – turėjai klausyt. Ta-
da jis buvo dominuojantis. Tar-
pais jis buvo labai linksmas, mė-
go juoktis iš savęs, bet jei kas
liūdnėsio atsitikdavo, negailėjo
nė ašarų. Mėgo globoti skriau-
džiamus: vaikus, paukštelius. Bu-
vo mandagus, ypač su tarnais,
su moterimis. Bet būdavo kartais
perkūniškų įtūžimų. Kai užpul-
davo ką, gindamas kokį paukš-
telį, grįžęs namo imdavo atgai-
loti.

Su juo dirbusi p. Tubelienė
liudija apie Milašiaus malonų pa-
slaugumą.

Mokėjo jis prancūzų kalbą ge-
riau už pačius prancūzus. Mėgo
Goethe, Dante, Servantes, Hei-
ne, Baudelaire ir daug kitų, ku-
riuos cituodavo.

Jis kalbėdavo: jei kas mane pa-
klaustų – jei tave gabenant į
kokią nuošalią salą leistų pasi-
imti tik vieną knygą – ką im-
tum? – Kaip katalikas, imčiau
Sv. Raštą. – O jei to neleistų?
– Imčiau Baudelaire, aš jį visą
moku atmintinai.

Palinkęs į mistiką, jis jautėsi
turįs daug apreiškų tiesų. Jis kar-
tais abejojo, kiek jų reiktų jam
paskelbti. Tarpais eidavo atsi-
klausti vienuolių – savo dvasios

Rašytojas Antanas Vaičiulaitis skaito paskaitą Oskaro Vladislovo Milašiaus 100 metų gimimo sukakties minėjime š. m. gegužės 27 d. Poezijos dienosose Chicagoje. Nuotr. Jono Kuprio

vadų. Tie jam patarė: „Melskis
ir palauk“. Kai kurie prancūzai
dabar sako, kad gal jis būtų daug
daugiau atskleidęs, jei nebūtų pa-
klauses patarimo – laukti.

Milašius visą laiką slinko į ga-
lutinę tiesą, dėl jos kankinosi.
Buvo krištytas iš mažumės, bet
tik pagyvenęs pasidarė uoliu,

praktikuojančiu kataliku, kuris
skelbė, kad visa, ką moko Baž-
nyčia, yra tikra tiesa.

Kai buvo paskelbta „Miguel
Manara“ ir kai popiežiaus vardu
jam buvo atsiųstas įvertinimas,
jis tryško džiaugsmu.

Milašius turėjo du ar tris regė-
jimus, matęs Dievo ir šėtono ka-
ralystę. 1914 metais gruodžio 14
d. buvo jo reikšmingiausioji vi-
zija, kurią, ats aprašė viename
laiške, adresuotame Storgy. Ką
matė vizijoje, blykstelia vietomis
ir jo poezijoje.

Taigi – Milašius – poetas,
katalikas, mistikas.

Milašius – lietuvis

Jis buvo lietuvis. Visą laiką
save laikė lietuviu, istoriniu lie-
tuviu. Dar 1904 m. iš tėviškes
Čerėjos rašytame laiške pažymi,
kad ta vietovė Lietuvoje, „mano
protėvių žemėje“. Ir vėliau nie-
kad nuo lietuvių neatsimetė.

Kartą 1913 m. Miunchene jam
įvyko nelaimė – prapuolė jo
mergaitė, bet buvo ir laimė –
atrado poetą Hoelderliną. Pra-
dėjo rašyti eilėraščius vokiškai.
Bet netrukus atitoko: „Man, lie-
tuviui, netinka rašyti vokiškai“.

Pirmo pasaulinio karo metu
dirbo Prancūzijos užsienio reika-
lų ministerijoje, kur daugiau iš-
girdo ir apie lietuvių separatisti-
nį judėjimą. Kun. Bartuška kar-
tą aptiko Milašiaus eilėraščių, kur
jis pažymi, kad yra lietuvis. Kun.
Bartuška kreipėsi į jį – ar jis
negalėtų ateiti pagalbon lietu-
viams. Milašius atsiliepė palan-
kiai ir įsijungė į Lietuvai dir-
bančiųjų eiles.

Dr. K. Grinius rašo, kad Mi-
lašius buvo labai darbštus lietu-
vių delegatūroje Taikos konferen-
cijoje.

Buvo sunkus laikotarpis, jam
(Nukelta į 3 psl.)

Poezijos dienos Chicagoje: aktoriai J. Kelečius ir J. Kuprio skaito Oskaro Vladislovo Milašiaus kūrybą jam skirtame vakare š. m. gegužės 27 d. Jaunimo centre.

Nuotraukos Jono Kuprio

Pilypo Ruigio rankraštis anų laikų rėmuose

VINCAS MACIUNAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

9. Klaipėdos Vilkas

Mažoji Lietuva buvo anais laikais daug vilkų, kurie žiemomis spėjmedžiui, anot Donelaičio, „tralaudamiai staugė“. Buvo ir Vilky, kurie, kaip ir Donelaičio būrai, ramiai pūreno gimtąją žemę, kad turėtų kasdienės duonelės, o kai kurie iš jų buvo šokė (Valenciūso žodžiu tariant) ir kunigus. Tokie suvokietindavo savo pavardę į Wilke ar panašiai (plg. Mikšus — Mielckę), o kai kas, kaip ir Donelaitis-Donalitus, ano laiko papročiu susilotynindavo į Wilkius (tark.: Vilki-us). Vienas iš tokių Vilky netgi pateko lietuviškon poezijon. Tiesa, ne kažin kokią tai buvo poeziją, bet vis šiaip taip sueilijuota. Mat, Papelkių klebonas Adomas Šimelpenis, 1760. VII. 30 d. išleisdamas dukrą už savo įpėdinio Papelkiuose, nutarė tą džiaugsmingą įvykį įamžinti lietuvišku eilėraščiu „Ant svotbos čestningo [garbingo] pono Jurgio Kristupo Vilko [Wielko], Papelkių klebono, su jūmprova [Jungfrau, mergina] Katryna Rale...“ Pajuokavo ten ir iš žento pavardės: „Ar tinka vilkui avy duoti? Vargu! Po tam jį kastų jis. [Betgi] Ner vilks jis, kur avis vajoja. Bet Vilks vardas jo yra“. Kitas Vilkas pats patrepeno lietuviškos poezijos priekambaryje. Tai Loebenichto (Karaliaučiaus miesto dalies) mokyklos prorektorius Kristupas Vilkas (Wilkau), kuris savo kolegos mokytojo 1640 m. vestuvių proga išspausdintą išgeruvių eilėraščių priekaisio lietuviškų žodžių ir posakių (rašyba pataisoma): sakyk, alaus, labas ryts, sveiks, važiuok į spykerę (Speicher, sviras), Dievas užmok, tu gausi manip pyvo ir gerą pusryt, ir kt. (žr. F. W. Neumann, „Litauische Gelegenheitsgedichte“ aus dem 17. Jahrhundert“, Archivum philologicum, V, 1935, p. 131-133).

Aukščiausiai iš visų Vilky iškilo Dovydas (David Wilke), gimęs 1685 m. Klaipėdoje ir 1700-1704 m. studijavęs Karaliaučiuje. Nebuvo jis tingus namisėda, ir jo neviliojo jaukiai rami namų židinio šiluma kuriame nors Mažosios Lietuvos užkaborio bažnytkaimyje. Senas lietuvių priežodis, gerai žinomas ir Mažosioje Lietuvoje (ji pvz., randame Trempu mo kytojo J. Brodovskio rankraštiniame XVIII amž. pirmosios pusės žodyne) apie vilkus sako: „Bėga vilkas — tunka vilkas, guli vilkas — džiūsta vilkas“. Ir nutarė Dovydas Vilkas, Karaliaučiuje mokslus baigęs, pabėgti po Europą, kur tokių keliaujančių studijų nestigė. Pagyveno Dancigę, pa buvo Berlyne, nusitrenkė Romon, kur Vatikano ir Barberinų bibliotekose studijavo ir žymėjosi orientalinis rankraščių. Beje, jau Karaliaučiuje buvo pasireiškęs gabumais kalboms. Štai savo draugą diakoną Stuermerį per vestuves pasveikino dvylika kalbų (hebraiskai, chaldėjiškai, siriškai, žydiškai, graikiškai, itališkai, angliskai, prancūziškai, lenkiškai, lietuviškai, lotyniškai ir vokiškai) sueilijuotais linkėjimais.

*Aukštasis Kunige, tai drukavoti lietas,
taip žiemėj tolimoj, as te ne nislėjau.
Kasp andai par mane tai Tavo Brolis nite,
ir Tau tai priminė, ir Tu to pamilai.
Ar tiks ar ne ities, fūnėu. Imk matėj tute.
Jei dārbs to ne werts, mēn wēl pr.*
Rufu Benay.

Is dedikacinio eilėraščio D. Vilko-Wilkinsui, kuriam P. Ruigys nusūnė savo rankraštį, kad išspausdintų „žemėj tolimoj“ (t. y. Anglijoje).

mais (A. Rogge, „Schattenrisse aus dem kirchlichen Leben der Provinz Preussen“ Alt-preussische Monatsschrift, XV, 1878, p. 566-567). Beje, A. Rogge neminėjo, kad tie daugiakalbiai sveikinimai būtų buvę 1704 m. išspausdinti, kaip rašo V. Biržiška (Aleksandrynas, II, p. 39).

Pagyveno Vilkas ir kitame dideliame kultūros centre, Pariziuje, kur dar padidino savo mokslinį bagažą. Pagaliau nusibaldavo Anglijon ir jau pastoviai įsikūrė, pasivadines D. Wilkinsu. Tai buvo žinoma čia pavardė, kurią dar ne per seniai buvo išgarsinęs John Wilkins (1614-1672) didžiai mokytas vykuspas ir matematikas. 1711 m. Dovydas buvo įventintas anglikonų kunigu ir ėmė kilti kaip ant mieliu. Tiesa, be lipdamas garbės kopėčiomis, iš pradžių buvo parklupęs ant pirmojo kopėčių skersinio, kai Cambridge'o universitetas nesusiteikė jam daktaro laipsnio. Tačiau nesugriuvo ir kopė aukštyn. Netrukus (1717) gavo daktaro laipsnį kitame garsiame universitete, Oxforde, kur 1724 m. dėstė arabų kalbą. Anksčiau, 1715-1718 m. buvo žinomios Lambetho bibliotekos vedėjas ir sutvarkė jos knygų bei rankraščių katalogą. Lambetho rūmai buvo oficialioji Canterbury arkivyskupo, taigi anglikonų bažnyčios pirmo, rezidencija Londone. Išitelkęs arkivyskupui W. Wake'ui (1719 m. buvo paskirtas jo kapelionu), Dovydas vis kopė aukštyn, šalia kitų atžymėjimų 1720 m. paskirtas Canterbury kanaaninku ir 1724 Suffolko arkidiekanu. Gersejo Dovydas ir mokslo srityje gana gausiais spausdintais darbais. Anot žymiosios XVIII amž. enciklopedijos „Grosses vollstændiges Universal-Lexicon“ (žinomojo knygynininko J. H. Zedlerio išleisto), nė viena tauta nebuvo išleidusi tokio svarbaus veikalų, kaip D. Wilkinso „Concellia Magnae Britanniae et Hiberniae (1737). 1725 m. Dovydas vedė Tomo, 5-tojo lordo Fairfaxo, dukterį Margaretą ir tuo būdu galutinai įlindo Anglijos diduomenėn. Autoritetin-game J. Burkes genealogijos veikalė, nuo 1826 m. susilaukusiam jau 105 leidimų (Burke's Peerage and baronetage, 1975) Fairfaxai vadinami baronais (tai žemiausias angų diduomenės laipsnis). Bet nesukime sau galvos dėl painios angli titulijos. Juk, kaip pavadinai, nepagadinsi.

Lambetho bibliotekos rankraštynė ligi šiol telesaugomas didelis rinkinys Dovydo susirašinėjimo su arkiv. Wake'u, su kitais vyskups, su visokiais dideliais ponais ir nemažais poneliais (žr. E. G. W. Bill, A catalogue of manuscripts in Lambeth Library, 1972, p. 82-85). Aukštai britų karaliaus žemėje išliko tolimosios Klaipėdos Vilkas. Tokio plika ranka nepa-imai. Jo garbės aidas buvo iš-girstas ir gimtajame krašte. Juo buvo didžiuojamasi, kaip „tikru prūsų tautos papuošalu“.

Anglijoje — eine wahre Zierde der preussischen Nation in Engelland (cit. D. H. Arnolds Ausfuhrliche und mit Urkunden versehene Historie der Koenigsberger Universitaet, 1746, II, p. 446).

10. Dovydas ir Pilypas

Zinia apie Anglijoje išgarsėjusį klaipėdiškį pasiekė ir Ruigys, kuris savo „Betrachtung“ suminėjo jo pavardę. Gal kartais dar Karaliaučiuje buvo pasipazinęs su dešimčia metų jaunesniu Dovydu, bet apie tai tik spelioti galime. Po tiek ilgų metų nebūtų drįsęs trukdyti savo garsaus tautiečio. Atsirado betgi geras tarpininkas, jaunasis Dovydo brolis Vilhelmas. Nebuvo ir jis pėsčias: štai 1710 m. Wittenberge, toje liuteronų Mekoje, buvo įsigijęs teologijos daktarata. Vėliau ramių kunigavo gimtojoje Klaipėdoje, niekuo ypatingu nepasireikšdamas ir bent lietuvių raštijoje nežinomas: V. Biržiška Vilhelma Vilka tesumiška kaip Dovydo brolį (Aleksandrynas, II, p. 39).

Per savo brolį pats Dovydas pasiekė Pilypą. Nors ir labai patogia įsikūręs Anglijoje, nepamišo garbusis Canterbury kanaaninkas savo gražiosios tėvės kės prie Baltijos jūrų. Jau taip yra, kad — vilku gimes, miškan ir žiuri. Sužinojęs apie Ruigio veiklą, Dovydas panorė išleisti. Savo siunčiamajį rankraštį Ruigys pradėjo eiluota dedikacija „Ad Dr. Da. Wilkins qui hunc Meletemus imprimendum curare dignatus est“ (Dr. D. Wilkinsui, kuris sutiko rūpintis šios Meletemos [tyrinėjimo] išspausdinimu). Pats dedikacinis eilėraštis lietuviškai, ir jame Ruigys šiaip paaiškina savo veikalo siuntimo aplinkybes (rašyba pataisoma):

...as lietuvininkų liežuvių apdūmodams, seniai jo gimtinę ir garbę aprašiau. Aukštasis Kunige, tai drukavoti duodams, taip žemėj tolimoj, as to nemislėjau. Kaip andai par mane Tavo Brolis matė, ir Tau tai priminė, ir Tu to pamilai. Ar tiks ar neitiks, siunčiu...

Dedikaciją Ruigys pradeda kreipiniu — Aukštasis Vyskups. Pastarasis žodis rankraštyje suskilaustas ir virš kita ranka įrašyta: Kunige; mat, Dovydas nebuvo vyskupas. Rašė Pilypas:

Aukštasis Vyskups, lietuviškai liežuvi Kitiems liežuviams jau dabar sulygini.

Čia turėjo galvoje Dovydo 1715 m. išleistą J. Chamberlayne'o veikalą „Oratio Dominica in diversas omnium fere [terrae] gentium linguas versa“, kur buvo pateiktas „Tėve mūsų“ įvairiausiomis kalbomis, taip pat ir lietuvių. „Betrachtung“ (p. 15) rašydamas, kad nesi-

priešintų, jei kas slavų kalbą laikytų ne lietuvių kalbos motina, o tik seserimi, Ruigys nutarė, kad tokią išvadą galima padaryti iš „Tėve mūsų“, kurį ponas Wilkinsas Anglijoje išspausdinęs šimte kalbų (faktiškai ten buvo daug daugiau). Taigi Ruigys bus siuntęs nepataisytą seną tekstą, rašytą, kada dar ir negalėjo žinoti apie 1715 m. išspausdintą Chamberlayne'o-Wilkinso „Oratio Dominica“. Be to, dedikacijoje užsiminė, kad lietuvininkų liežuvi apdūmodams (apdūmojimas ir yra Betrachtung), seniai jo garbę aprašė.

Pasidžiaugęs, kad „lietuvininkas visą tur jau Raštą šventąjį“, kreipėsi į Dovydą: „Tu Raštą šventąjį visais lietuvišiais svieto, kur šanle užteka [t. y. Ryty kalbomis], išpausti jau davei. Dabar [...] ir mūs užsigel-dei“. Anglijoje D. Wilkinsas buvo žinomas kaip orientalinis kalbų specialistas, daugiau mažiau mokėjęs hebraiskai, chaldėjiškai, koptiskai, armeniskai. Prie Chamberlayne'o „Oratio Dominica“ buvo pridėjęs tyrinėjimą apie koptų kalbą, o 1716 m. išleido koptiską Nauj. Testamento vertimą.

Džiaugdamasis rašė Ruigys apie lietuviškumo pažangą:

Is šiole rets koksai mokyėjo is knygieliu Maldele, giesmę sau bešvedams paskaityti. Šniokų [mokinių] pilna jau, lietuviškų vaikelių. Mergelės pradeda taip jau įsitaisyti. Jau davė drukavot dabar karalius Prūsų. Lietuvininkas visą jau tur Raštą šventą. Is to busia „daugiau naudos“. Kaip kad Walton's senais lietuvišais dave, Tenai liežuviuose į Rytus kalbamose.

Beje, čia minimas vysk. B. Waltonas 1654-1657 m. Londone išleido „Biblia Sacra polyglotta“ septyniomis orientalinėmis ir graikų bei lotynų kalbomis. Savo dedikaciją Ruigys užbaigia prašymu: „Jei darbs to nevertas [t. y. nevertas būti išspausdintas], man vėl persiųsk dionai“. Bet atimk iš žasies avižas, ar iš vilko aviną! Taip ir Vilkas — Wilkinsas negrąžino Ruigui rankraščio, nors jo ir neįspausdino.

11. Ruigys keliauja

Po Dovydo mirties (1745) jo knygos gavo prieglaudą lordų Fairfaxų rinkiniuose, sukaup-tuose Leeds pilies (Kento grafijoje) bibliotekoje (A. N. L. Munby, The formation of the Phillips Library up to the year 1840, 1954, p. 45). Toje pilėje gyveno Dovydo svainis Robertas, 7-sis lordas Fairfaxas, kuris ir bus nupirkęs didžiąją D. Wilkinso rankraščių dalį (žr. The dictionary of national biography, Oxford University Press, perspausdinta 1957-58, XXI, p. 261). Reikia manyti, kad ir Ruigio rankraštis rastiis stūg-gau, dengiamas sia storemio

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

teisės, ir nerusų tautos stengiamasi terorizuoti ir įbauginti“. Sovietinėje spaudoje dažnai minimas Amerikos „tirpdymo katilas“, kuriame įvairių tautybių žmonės pavirsta standartiniais amerikiečiais. Lietuvos laikraščiai kartais apgailestauja dėl to „katilo“ poveikio lietuvių imigrantams. Nutautinimą ir nutautėjimą Sovietų Sąjungoje bei Amerikoje palygina ir profesorius Luckij. Savo baiginiame straipsnyje jis rašo:

„Būtų klaidinga galvoti, kad rusifikacija ir Tarybų Sąjungos tautų šiblenitė (suartėjimo) politika neatnešė jokių vaisių. Taip pat būtų lygiai klaidinga už tą politiką kaltinti vien tik rusus. Sovietų Sąjunga yra cementuojama rusų ir nerusų pastangomis. Negalima paneigti, kad ir nerusų tarpe yra nemaža imperijos statytojų. Jiems ir jų vadovams rusams turi atrodyti, jog ateitis priklauso Rusijos kultūrai ir visuomeninei santvarkai. Ju puoselėja ir tai, ką Artūras Kostleris pavadino „modernioju kultūrinio susiliejimu“. „Mūsų valstybinės sienos“, rašė jis, „visai prakiuro, tautinės tradicijos bėsta, pasaulis nestubdomai keičiasi ir virsta vienuodu, stereotipisku kultūrinio modeliu, pasauline civilizacija, kurioje vyraus vienodas gyvenimo būdas“.

„Taciau Sovietų Sąjungos sienos neprakiuro“, rašo profesorius Luckij, „nors tarptautinėse konferencijose jau kalbama apie laisvą žmonių ir idėjų judėjimą“. Pačios Sovietų Sąjungos viduje susiliejimas jau vyksta. Tereikia tik apsilankyti bet kurioje sovietinėje respublikos sostinėje, ir rusifikacija bematant krinta į akis. Ne tik oficialūs pareigūnai ir pardavėjai imituoja savo kolegas Maskvoje, bet ir kultūrinės formos ir bendras gyvenimo stilius artėja prie rusiškiojo modelio. Išskyrus Kaukazo ir Pabaltijo respublikas, rusai niekur viešai nekritikuojami ir pasyviai priimami, kaip „vyresnieji broliai“.

„Šis politikas pasiduoti rusifikacijai“, tešia profesorius Luckij, „kartais palyginamas su Amerikos „tirpdymo katilu“, kur, sakoma, vykdomas panašus nutautinimas“. Apie tokį „nukultūrinimą, nužmoginimą ir šėkunų su-naikinimą“ viename savo esav kalba ukrainiečių disidentas Valentinas Morozas. Tačiau Morozas ir tie, kurie panašiai galvoja, nemato svarbaus skirtumo. Amerika yra iš esmės imigrantų šalis. Tie imigrantai, nepaisant „tirpdyimo katilo“, dažnai ištaisoja daugelį savo kultūrinio sa-vybių; o jei jų padėtis jiems pasirodo nebepakeliamą, jie laisvi išvykti iš Amerikos. Tarybų Sąjungoje visai kitokia istorija. Ten viena tautybė, rusai, yra užgro-bė vadovaujanti pozicija daugia-kultūrinėje valstybėje. Tautybės netirpsta spontaniškai, bet yra tirpdomos prievarta ir policiniais metodais. Todėl ir tarybinis

dulkių sluoksniu ir nebe-tai duoklių pavartomas, nes kurgi rasi Anglijoje seną grafą ar baroną pilį, kurioje gūdių naktį nesivaidentų.

Nebeu Fairfaxai dideli turistai. Wilkinsienės motina net gavo išparduoti šeimos dvarus Jorkshire, kad padengtų vyro įsikolinimus. Dovydo kitas svainis Tomas, 6-sis lordas Fairfaxas, ieškodamas geresnio gyvenimo, emigravo Amerikon. Ir surado, čia labai pralobdamas, kai paveldėjo iš savo senelio (motinos tėvo) T. Culpepperio, buvusio kolonijinio Virginijos gubernatoriaus, daugiau kaip 5 milijonus akrų žemės. Čia 1746 m. jo dvaras matavo vėliau išgarsėjęs Jurgis

(Nakelta 4 psl.)

ir užsienio reikalų politiką. Niekam neateina į galvą, kad Kvebeko provincija būtų suanglosak-sinta; atvirkščiai, viskas daroma pabrėžti jos skirtingumą.

„Nacionalizmas moderniajame pasaulyje nerodo silpnėjimo žymių. Pastarųjų dešimtmečių bėgyje nepriklausomybė išsikovojo daugelis tautų Afrikoje ir Azijoje. Net ir Jungtinės Amerikos Valstybės bei Kanadoje, nekalbant apie Valiją ir Škotiją, vyksta galingas ir platus etninis atgimimas. Atrodo, kad milijonams žmonių jų tautinė kultūra ir tapatybė svarbesnės už bet ką kitą... Geležinė uždanga nesugebės amžinai izoliuoti Sovietų Sąjungos tautų nuo likusių pasaulio dalių, kur dauguma daugiataučių imperijų jau subyrėjo“, pabrėžia profesorius George Luckij.

DR. ANNA BALIUNAS
AKU, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS
2558 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
4449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building), Tel. LU 5-6445
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepiu, skambinti 374-9004

DR. VL. BLAZYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val: pirmad., antrd., ir ketvirtad. 8 iki 7:30 val. vakarų.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telefon. WA 5-2670
Resid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1 iki 5 v. popiet.
Antrd., penktad. 1-5, treč. ir šeštad. tik susitarus.

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 v. 7-9; antrd. ir penkt. 10-4; šeštad. 10-3 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specializybė — Nervų ir Endokrininės ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
4449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepiu, skambinti: RE 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specializybė Akčių ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Valandos tik iš anksto susitarus: pirm., antrd., ketv. ir penkt. nuo 3 iki 5 v. v. Šešt. nuo 3 iki 5 v. v.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGJA — CHIRURGIA
3214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakomas 12 valandų
488-4441 — 951-4005

Ištaigos ir buto 652-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Mokykla, trauk. ir šalt.

DR. P. KISIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. ofiso ir buto: OLYMPIC 2-4150
1445 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį.
Šeštadienį 12 iki 4 val. popiet.

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antrd., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Treč. ir šeštad. užduotys.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KEDIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7166 South Western Avenue.
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-2619

DR. J. MEŠKASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specializybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-08 ir Campbell Ave. kampas)
Val: pirmad., antrd., ketvirtad. ir penktad. 3 iki 7 v. p. Tik susitarus tik susitarus.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITE
7051 So. Washnet Ave. Tel. 778-0700
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinių rėmų pasirinkimas.
Val: pirm., antr., penkt. 10-5:30.
Ketv. 1-8 val. vak. Šešt. 10-4 v. p. & Trečiadienį užduotys.

DR. ROMAS PETKUS
AKU LIGOS — CHIRURGIA
Ofiso: 111 NO. WABASH AVE., 4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
2618 W. 71st St. — Tel. 737-6140
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir „Contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Užduotys treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIA
2656 W. 63rd Street
Val. antrd. nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakarų.
Ofiso tel. 776-2880, rez. 448-5548

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telefon. RE 5-4410
Residencijos telefon. GR 6-0617
Val: pirmad., antrd., ketvirtad. nuo 1 iki 5 valandos popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofiso ir rez. 2655 W. 63rd St.
Tel. PRospect 5-1222
Ofiso val: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 1-4 val. ir 6-8 v. vak. Šešt. 2-4 p. d. ir kitu laiku susitarus.
Ofiso tel. HE 4-2123, namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm., antrd., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus.

DR. F. G. WHISKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.
Ofiso tel. 536-3166; namų 636-4590

DR. PETRAS ŽLIORAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7
Šeštadienį pagal susitarimą

Poezijos dienos Chicagoje

(Atkelta iš 1 psl.)

esant Lietuvos atstovų: pripažinimas de jure, Klaipėdos, Vilniaus bylos. Jis išdrįsdavo lenkams tiesiai pasakyti stipresnį žodį.

Milašiai i Čerėją nusikėlė 1802 m., nupirkę dvarus nuo Sapiegu, bet Milašių šaknis — Kauno apylinkėse. Vienu metu Milašius automobilio važiuojo ieškoti savo protėvių gyvenvietės Kauno apylinkėse.

Išėjęs iš diplomatinės tarnybos, Milašius irgi darbavosi lietuvių labui. Vienas žymesnių tokių darbų — vertimas lietuviškų pasakų ir dainų.

Net ir senatvėje neužmiršo Lietuvos. Apie ją pasakojo savo bičiulėms ir bičiuliams prancūzams.

Milašiaus kūryba

Milašiaus ankstyvesnėje kūryboje, o ypač antroje gyvenimo pusėje, yra daug subtilių dalykų. Svariausi jo eilėraščiai, parašyti po vizijų. Milašius sau kūryboje komplikuoja, savo mintį užkaiša ne po vienu „pamušalu“. Vienas iš prasmingųjų jo eilėraščių „Lemuelio išpažintis“. Tas vardas, tai perstatytas Saliamono vardas. Jame yra stiprių įvaizdžių. Lemuelis nusizėmęs save vadina kirvarpa po grindimis, jis nori sutuokti ugnį ir vandenį. Pasakojas apie vizijas dviejų amžinybių.

Jo kūryboje paliko pėdsakų vokiečiai — jo minčių dama, kurią jis matė ir sapne, kas įkvėpė jam ir šį eilėraštį. Ta mergaitė buvo tolimia Heines giminaitė.

Viena gražiausių jo knygų, poezinė drama „Miguel Manara“. Tai istorinis asmuo, didžiulis padauža. Kai jam ulionės apkarto, jis nuėjo i vienuolyną. Milašius tą veikalą parašė dideliais lyriniais prasiveržimais, sukurdamas pačių gražiausių savo poezijos vietų.

Prancūzai savo didžiausioje Nacionalinėje bibliotekoje šiemet atidarė Milašiaus parodą. Jų kvietimė i parodą yra lietuviškas Vytiš.

Dainuotinės poezijos valanda

Skambūs poeinis žodis turi natūralią trauką jungtis su melodijomis. Apskaičiuojama, kad pvz. 50 Maironio eilėraščių virto šimtu dainų ir giesmių, sukurtų 30-ties kompozitorių.

Poezijos dienos Chicagoje geg. 28 d. 6 v. v., Jaunimo centre, buvo „Dainuotinės poezijos valanda“, kur publika galėjo gėrėtis dainomis paverstais eilėraščiais. Šias dainas su kūrybiniu nuosiridumu ir su ryškiu muzikiniu sugebėjimu perteikė mūsų jaunimas: Emilija Pakštaitė, Linas Rimkus, Vitas Underys, Linas Regis. Jie turi ir kompozicinių sugebėjimų: visi drauge suradė melodiją A. Vaičiulaičio „Turgui“, o Linas Rimkus paverė dainomis Bradūno „Pavasari“ ir „Kaip sieliai Nemune“.

Pradėdamas šią dainuotinės poezijos valandą, K. Bradūnas priminė, kad poezijos kūdikystėje graikose eilėraščiai buvo perteikiami su lyra, iš čia — lyrika. Ir pačiais paskutiniais laikais poezija buvo jungiama su muzika, pvz. amerikiečių poetas Carl Sandburg savo eilėraščius dainavo, pritarėdamas gitara.

Mums toks būdas artimas — seniausia mūsų poezija — dainos — yra lydimas melodijos.

Programoje — 16 dainomis paverstų eilėraščių. Čia buvo Baltrušaičio „Serenada“ (melodija R. Underio). Ji sklandžiai lyriškai skambėjo, dviem berniukams su gitaros ir bandžio palyda prašant „atiduok man savo širdį“.

Toliau — Vienožindžio „Kaip gi gražus, gražus“. Čia prie abiejų vyrų balsų prisijungė ir

Lietuviams Milašius — kaip aukso kasyklos — tiek jis siejamas su Lietuva. Jis populiarius Prancūzijos tarp jaunimo. Lietuva buvo Milašiaus širdy, kūryboje, darbuose. Ji lydėjo visą gyvenimą, lydi ir dabar.

Vaidyba ir paroda

Po sklandžios, patrauklios Vaičiulaičio paskaitos aktoriai St. Kiešaitis ir J. Kelečius su giliu nuosirdumu, aktorišku igudimu perteikė Milašiaus „Lemuelio išpažintį“.

Perpildyta kavinės patalpa buvo mirtinų tyloj — visi sekė kiekvieną aktorių išryškintą kūrinių žodį. Deklamavimas — vaidyba buvo palydėti dar garso, muzikos ir šviesos efektais. Tarp gausių klausytojų buvo ir iš Europos atvykęs vysk. A. Deksnys.

I klausytojų minią žiūrėjo ypatingai gerai dail J. Kelečiaus sukurta Milašiaus portretas.

Pertraukos metu daugelis puolė apžiūrėti J. Dainausko suruoštą Milašiaus parodą. Čia buvo gal apie šimtas eksponatų: Milašiaus ir apie Milašių raštų, jo rankraščių, korektūrų, nuotraukų ir kt.

Poezija tarpais yra lyg bedugnė, i kurią bangu pasinėti, — kalbėjo K. Bradūnas. Tokių bedugnių yra daug Milašiaus raštuose. Viena jų — „Adramandoni“. Šiuos posmus su didžiu aktorių talentu perteikė St. Kiešaitis ir J. Kelečius, lydinč pritaikytos melodijos garsams.

Legendinio donžuano sinonimas Miguel Manara yra įkūnytas to pat pavadinimo kūriny. Šios dramos vieną finalinių scenų, kai Manara dar gundo žemės dvasia, perteikė Kiešaitis ir Kelečius. Inscenizavimas buvo meistriškas, lydimas pritaikytų garų, gregorianiško giedojimo.

Baigiant Milašiaus vakarą, K. Bradūnas dėkojo paskaitininkui, aktoriams, šviesomis ir muzika talpininkams V. Aleknieviui ir P. Petručiui.

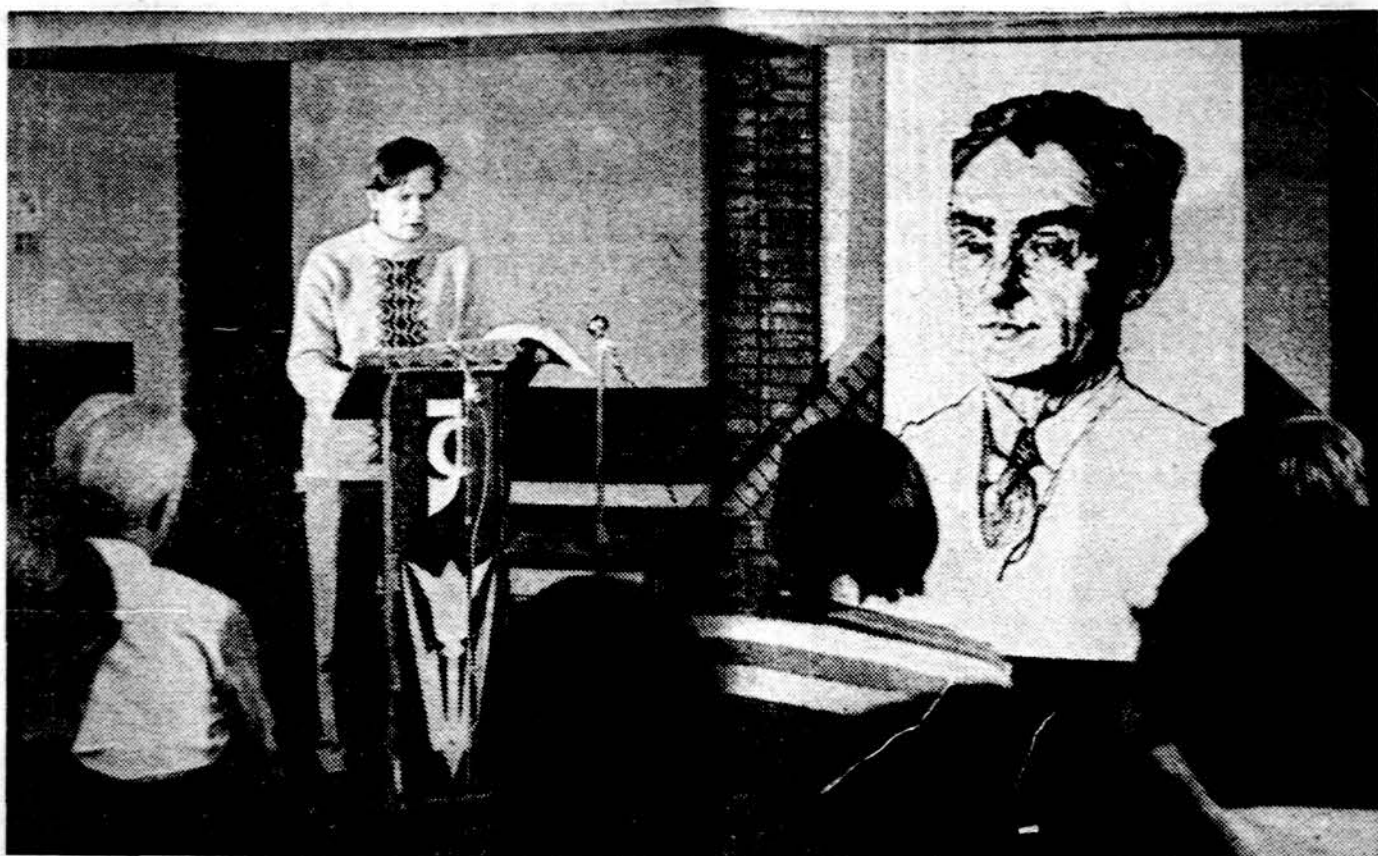
Visas vakaras buvo nuostabiai pasisekęs poezijos triumfas.

Emilija Pakštaitė. Aisčio „Lopšinė“ irgi atliko trio su dviejų gitarų palyda. Skambėjo mieliai, svajingai. Lopšinė čia ne vaikų šimtu dainų ir giesmių, sukurtų 30-ties kompozitorių.

„Plaukia Nemunėlis“, žodžiai Budrytės, muzika Andriulio — klausytojus nukėlė Lietuvon, kur daina liejosi „paunksmėje beržų, rytmetelį ankštų“.

Tysliavos „Karalaitė“, muzika Laimos Underytės, vėl su dviejų gitarų palyda, kur šaukia atplaukti mylimąją, pažadant, kad bus „mano karalaitė amžinai“.

Atlikta solo paties melodijos au-

Poetas Tomas Venclova skaitys savo eilėraščius Poezijos dienų gyvųjų poetų kūrybos vakare š. m. gegužės 28 d. Jaunimo centre, Chicagoje.

Maironio „Sunku gyventi“ — solo, dvi gitaros, lūpinės harmonikės palyda, įprastą melodiją jungiant su amerikietiškais bruožais.

Dainą užbaigus, prof. Žilėvičius šūktelėjo, kad ši daina buvo išleista Naujajai rinkiny. „Oi neverk, motuše!“ — Maironio eilėraštis — perteiktas berniukų duetu su dviejų gitarų ir armonikėlių palyda.

Pirmoji programos dalis užbaigta daina „Pabėgėliams“. Nežinomo autoriaus, skirta išeitiems i Sibirą. Atliko trio su dviem gitarom ir armonikėle. „Lėpos ir smilgos kalba tau sušėmė vakarais... Mėlynasias padangas naktį juodojo vieškelio pilkam debesų...“

Pažymėtina, kad i šią programą buvo susirinkęs geras procentas jaunimo.

Atkėpėpo metu K. Bradūnas papasakojo keletą atsiminimų apie savo kaimynus poetus Tysliavą ir Vaičiulaitį.

Antroji dalis pradėta Vaičiulaičio „Turgum“ — trio su smulku, gitara, bandžio, armonikėle. Daina smagi, plojimai gaustūs.

J. Mikuckio „Žvaigždė“, R. Underio muzikos melodijose, vyrų duete su 2 gitarom, skambėjo romantiškai.

Putino „Užgeso žiburiai“, atliekami mergaitės su dviem berniukais, pritariant gitaroms, skambėjo liūdesiu, ilgesiu, vienvės pajautimu.

K. Bradūno „Pavasaris“, L. Rimkaus melodija, perteikė vaizdą tėviškos ramunės, kuri iki rudens linguos. Vyrų ir gitarų duetas su armonikėlių įtarpu, kalbėjo apie jaunystę sodžiuje.

Reikia pastebėti, kad publika visą laiką klausėsi, dainas sekė didžio tyloj, giliam susikaupime, stengdamiesi lyg sugerti tą poezijos grožį ir melodijos lakumą visų smagiai perteikiamų dainų.

Ir dar viena K. Bradūno daina — „Kaip sieliai Nemune“.

Atlikta solo paties melodijos au-

toriaus L. Rimkaus su gitara. Apie meilę nuskendusi verpetuose gilios, kai jau nieks nelaukia grįžtančio namo.

St. Santvaro „Lopšinė“, L. Underytės melodija, kalbėjo apie karalaitę Baltijos marių pakraščiu.

Pr. Genio „Varpai“, R. Underio muzika, vyrų ir gitarų duetas su E. Pakštaitės skambučiu pritarimu — apie amžino liūdesio skambėjimą.

Tysliavos „Naktis virš okeano“, R. Underio melodija, skambėjo ilgesingai virpant smulkui, vyrų dueta lydinč dviem gitarom ir armonikėle. Daina kalbėjo apie kylančią iš okeano vėją, nuėinančią naktį juodojo vieškelio. „Ką šitas senas okeanas iš savo dugno išdains?“.

Gyvųjų poetų kūrybos vakaras

Svečias iš Washingtono Antanas Vaičiulaitis pradėjo šį poezijos vakarą jaukioje kavinės atmosferoje, Jaunimo centre, šeštadienio vakare, geg. 28 d. Jo eilėraščiai skambūs, žodiniai, pamario ir meilės tema, taigiai apdailinoti lyriškai žydėjimu, atsiverkimu su medžiais. Du eilėraščiai tautosakinių motyvų: Laumės, Raganos. Skaitė apie meilę, kai aušrinė plėvens. Įkvėpimo Vaičiulaičiui atnešė kalbą, motinos atminimas. Užbaigė ode žuvusiems partizanams, kurie žemę apkabinę kvėpė jai paskutinį savo žadą. Meldžiama, kad Tėvas priklaustų juos prie savo mylinčios krutinės.

Zivilė Bilaišytė skandavo apie žodynus, naujai ribotą pasaulį, augalus, kritiką, vakarus, metaforas, chaoso tamsius tarpus, apie judesio reikšmę, priklausomumą. Čia buvo ir natūrmortas, ironija. Poetė kalbėjo balstosiomis eilėmis, jos kūryba dvelkė modernišku, su netikėtų įvaizdžių staigmenomis.

Aloyzas Baronas dovanojo „6 posmelius lyrikos ir 66 satyrkos“. Sakė, kad jis ieško vietos, iš kur niekada nekviečia pas Abraomą, kur alinių alėjos, prašė Praamžių nors senatvėje leisti kokią nuodėmėlę padaryti...

Savo taikliu humoru jis juokėsi iš jaunimo susimaišymo, iš kėlimosi i garsiąsias vasarvietes, kalbėjo apie gražiausią rezidenciją — Funeral home, apie „sėkmingai besifotografuojančius už Lietuvą“. Jis humoristiškai perdirbęs Kudirkos Labora, Tykiai Nemunas banguoja. Du gaileliai. Užbaigė kur bakūžė samanota parodija: „Obelis jau ta suvyto, tos bakūžės nėra, bet kol šėrai nenukrito, tai aš vis don't care.“

Vakaras buvo užbaigtas Tomo Venclovos poezijos skaitymu. Jis specialiai atskrido iš Kalifornijos. Skaitė savo vertimus: Baude-lairo Kelionę, Elioto eilėraščių, Rilke du eilėraščių, Pasternako — Kaip užgimsta peiza. Jis norėjo, kad šiose Chicago poezijos dienos būtų įnešta ir tarptautinio garso poetų kūrybos.

Paskiau perėjo prie savo poezijos kūrinių. Pirmasis — skirtas J. Brodskui, kai išryškėjo jo ištėrimas. Toliau — „Vienuoliktąjį giesmė“ — tema iš Odisejos: nusileidimas i mirusiųjų karalystę, jį perkelti i Lietuvą. Eilėraštis, perduodas nuotaiką, kokią dabar Lietuvoj gyvenama. Vėl buvo eilėraštis, skirtas dukrai, kai augo planai išvykti i laisvąjį pasaulį, jame įvesta ir bibliinių motyvų.

Padeklamavo dviejų eilėraščių diptiką apie meilę, pesimistišką ir optimistišką, kai žmonių tarpusavė komunikacija menka, kai žmogus nori pabėgti nuo klaidios istorinės Kasandros — sleigiančių pranašysčių skelbėjos.

Iš savo knygos skaitė eilėraščius apie atmintį, apie žuvusį — gal kalinį, gal tą, kuris priešinosi prieš prispauda.

Pabaigai — ilgesnį apie tikrovę anapus laiko.

T. Venclovos eilėraščiai gilūs, lengvai nepermatomi, su naujes-

niais įvaizdžiais, simboline ir tiesiogine mintimi.

K. Bradūnas dėkojo žikagiečiams už gausų atsilankymą. Tai ženklas, kad visuomenė nepalieka poeto vieno, — kad jis visuomenei reikalingas. Vakare už-

niais įvaizdžiais, simboline ir tiesiogine mintimi.

K. Bradūnas dėkojo žikagiečiams už gausų atsilankymą. Tai ženklas, kad visuomenė nepalieka poeto vieno, — kad jis visuomenei reikalingas. Vakare už-

K. Bradūnas dėkojo žikagiečiams už gausų atsilankymą. Tai ženklas, kad visuomenė nepalieka poeto vieno, — kad jis visuomenei reikalingas. Vakare už-

K. Bradūnas dėkojo žikagiečiams už gausų atsilankymą. Tai ženklas, kad visuomenė nepalieka poeto vieno, — kad jis visuomenei reikalingas. Vakare už-

K. Bradūnas dėkojo žikagiečiams už gausų atsilankymą. Tai ženklas, kad visuomenė nepalieka poeto vieno, — kad jis visuomenei reikalingas. Vakare už-

K. Bradūnas dėkojo žikagiečiams už gausų atsilankymą. Tai ženklas, kad visuomenė nepalieka poeto vieno, — kad jis visuomenei reikalingas. Vakare už-

K. Bradūnas dėkojo žikagiečiams už gausų atsilankymą. Tai ženklas, kad visuomenė nepalieka poeto vieno, — kad jis visuomenei reikalingas. Vakare už-

VLADAS ŠLAITAS

APIE STEBUKLUS

Kadangi geriausiose savo gyvenimo metuose nesu parašęs stebuklų,

tai ir sulaukęs senatvės stebuklų neparašysiu, tačiau tai, kad ir savo senatvėj rašau eilėraščius, man, reiškia pergalę arba stebuklą. Mano pirmieji vaikystės prisiminimai nuolat supasi ruko malonėje, arba vėjo malonėje. Gi sulaukęs senatvės noriu tik vieno dalyko,, būtent, kad mano paskutinės gyvenimo valandos nebebūtų daugiau nei ruko, nei vėjo malonėje, o tik mano prisiminimų šurkščioj malonėje, nes nenoriu būti vėjo siūbuojama nendre, kuri supasi vėjo malonėje ir svyruoja. Ne dėl to, kad man būtų nemiegi i ją žiūrėti, bet dėl to, kad jina man primena mano nepastovumą. Noriu būti pusiau surūdijusia ir spygliuota viela, kuri laikosi fronto linijos ir nesvyruoja.

LAUKINIAI KRŪMAI

Laukiniai krūmai visus mus pergyvens. Niekas su jais nesiskaito, bet ir jie nesiskaito su nieku. Tai atšiaurumo, rudens ir vienvės bičiuliai. Ir kai mėnulis neteks savo blizgesio, laukiniai krūmai vis tiek pasiliks savo buvusioj vietoje. Mėgstau vienvėję draugauti su rudens krūmais.

BE LIŪDESIO IR BE TRAGIKOS

Kadangi mano tėvo mirtis buvo tolygi tragedijai, tai dėl to ir kiekvieno žmogaus mirtis man yra daugiau ar mažiau panaši i tragediją. (Taip aš rašiau maždaug prieš trisdešimt metų). Bet kadangi dabar esu senstantis vyras, ir kadangi senatvė man truputį primena ilgą ir lėtą mirtį, ir kadangi senatvė man neatrodo anei liūdna, anei tragiška, tai dėl to ir mirtis man dabar nebenturi nič nieko bendra su tragika,

nes mirtis, aš manau, vieną kartą mane užgrius kaip palaimintas miegas, idant pro miegą vieną kartą man pasirodytų kitas pasaulis, daug gražesnis, negu pasaulis mano senatvėje.

SAULELEIDŽIO TILTAS

Kiekvienas sauleleidis, kuris jungia praeinančią dieną su ateinančia naktimi, yra tiltas. Kiekvienas tiltas yra raudonas nuo sauleleidžio asarų ir nuo staigaus ir saldaus pabučiavimo, kuris dega ant tilto. Tu, kuri kartą mane bučiavai ant sauleleidžio tilto, jau manęs ant sauleleidžio tilto daugiau nebučiuosi, nes tiltas yra duotas visiems apskritai šio pasaulio gyventojams, idant kartą, sauleleidis degant, nebereikėtų niekados jau daugiau susitikti pasimatymo vietoje.

Lietuvių poezija dabarties situacijoje

Liberalinių pažiūrų, didelio talento rašytojas Victor Hugo skelbė:

— Dievas mums pasireiškia visų pirma visatos gyvenime, o kitu būdu — žmogaus mintyje. Pirmas pasireiškimas vadinasi gamta, antrasis — menas. Iš to išplaukia viena tikrovė: — poetas yra kunigas.

Gal dėl to Chicagoje ir skirta tiek daug dėmesio poezijai. Šių poezijos d'ėnų užbaigimas ir viršūnė buvo sekmadienį, geg.

29 d., neseniai iš Lietuvos ištūlento rašytojas Victor Hugo skelbė:

— Dievas mums pasireiškia visų pirma visatos gyvenime, o kitu būdu — žmogaus mintyje. Pirmas pasireiškimas vadinasi gamta, antrasis — menas. Iš to išplaukia viena tikrovė: — poetas yra kunigas.

Atidarydamas šią paskutinę poezijos dienų sesiją, K. Bradūnas priminė, kad išeiviai lenkai caristinės okupacijos metu išeivi-

(Nukelta i 4 pusl.)

Lietuvių poezija dabarties situacijoje

(Atkelta iš 3 pusl.)

joje sukūrė lenkų poezijos aukso amžių. Lietuviai, reikšdami kūrėjo išvystą, neužsisklendžia ir nuo kūrybinių laimėjimų okupuotoj tėvynė.

T. Venclova savo paskaitoje pabrėžė, kad poezija yra literatūros širdis. Ji labiau suaugusi su savo tauta, negu proza. Dėl to mums Brazdžionis labiau savas negu Eliot.

Pirmasis, lemtingasis susitikimas su poezija įvyksta gimtąja kalba. Kiti susitikimai — antraeiliai. Vakaruose poezija virsta tam tikru žaidimu ar psichanalize. Rytuose už nuosirdesnę poeziją tenka mokėti laisvę ar net gyvybę dėl to Rytų Europos poezija yra svaresnė. Ten poezija iš dalies pavaduota prarastą valstybę ir istoriją. Kai jau nebegalimas kitoks žodis, poetiniu žodžiu dar būna įmanoma prabilti.

Lietuviai neturi jaustis labai maža tauta, provincialiai. Lietuva yra prie dabarties didžiųjų įvykių, o Lietuvos istorija riša ją su didžiąja valstybe.

Artimiausi dešimtmečiai, ar net šimtmečiai, daug priklausys nuo to, kaip reikalai vystysis Rytų Europoje: ar laimės dvasinis atgimimas, ar sklerozinis totalizmas.

Lietuvos esimas priklauso nuo mūsų, o nemaža dalimi — ir nuo poezijos.

Poezija savo prigimtimi dvejoja, ji gali būti žvelgti horizontaliai ir vertikaliai būdu.

Yra du Lietuvos pokario poezijos tomai. Trečias išleistas Išeivijoje, ir jis žinomas Lietuvoje, bent ji yra perskaityta tenyčiai poetai.

Pro poeziją, kaip pro stiklą — kartais suskilusi, kartais padidinama — matyti visa epocha. Kiekvienas eilėraštis — epochos liudijimas.

Yra kita perspektyva — vertikali. Yra eilėraščių, kuriuos skaitant, užgnaužia žada. Juose neturi reikšmės mokyklos, mados. Per tokius eilėraščius prabyla kažkas aukštesnio, ką krikščionis pavadintų Dievu, o agnostikas — kalbine struktūra.

Mandelstamas kitados siūlė sudaryti mažą tokių eilėraščių antologiją. Trys poeto eilėraščiai tokiai mažai antologijai jau labai daug. Tokia mažoji antologija svarbi tautos atečiai. Dirva, kurioje išauga toks didingas eilėraštis, būna purenama daugeliu tų ir daugelio žmonių, net ir priekštikiu.

Jau beveik 40 m., kai lietuvių poezija perskilus į dvi dalis. Jas skiria ne vien Atlantas. Po karo Lietuvoje liko nedaug poetų, daugelis buvo represuoti. Jaunoji karta ten augo kietoj cenzūroje, tepažindama vieną poezijos pusę.

Kontrolinė jėga bandė paveikti poeziją, kad ji sutvirtintų esamą padėtį. Vienas kitas Lietuvos poetas nuosirdžiai pasidavė istorinei būtinybei. Kiti ejo kompromisinių kelių — verta pagarbinti padėti, kad išliktų lietuvių kalba. Buvo cinikių, kurie visiškai įsijungė į režimo liniją. Buvo ir tokių, kurie gyveno baime. Stalinizmo našta daugeliui sulaužė nugarkaulį. Mes neturėme tokio moralinio pavyzdžio, kaip rusų Achmatova. Daugelis to tikėjosi iš Putino. Bet ir jis buvo veikiamas prievartos.

Vakaruose poezija turėjo savų problemų. Bet čia slėgė tik tie varžtai, kurie buvo pačių prisiminti. Nors vis dėlto veikė ir atitūkimai nuo savo žemės, gėto situacija. Nulietuvėjimo pirmoji, antroji kartoj netenka baimintis. Čia konfrontacija su kitomis kultūromis gali net padėti lietuviškai kūrybai išryškėti.

Bet ir Išeivijoje yra pavojų. Pz. kaltės kompleksas, vertės šauktis apie patriotizmą, kuris atliepia okupacinės kūrybos nuotaikas tik priešingu ženklu.

Kaip ir Lietuvoje, netrūksta ir čia grafomanų.

Bet vis dėlto emigrantai padarė geriausią, ką galėjo. Emigracijoje autentiškos poezijos sukurti daug, ji pasiekė Lietuvą ir ten turėjo įtakos.

Abiejų lietuvių poezijos dalių ritmas sinchronizavosi, jų pulsas sutarėsi.

Brazdžionis, Aistis nusipelnė klasikinio vardo, bet svarbiausia jo kūryba — prieškarinė. Brazdžionio poezija atliepia biblines nuotaikas. Net mažiausioj antologijoje nebūtų galima apseiti be Brazdžionio. Brazdžionį, Aistį Lietuvos jaunimas skaitė, perrašinėjo ir tai padėjo sinchronizuoti abiejų poezijos atžalas.

Chruščiovo atoslūgis Lietuvoje davė naują impulsą eksperimentuoti. Iš kitos pusės — pseuđoerudicija, prisitaikymas davė pradžių žodžių infliacijai, kuri buvo menkesnė net ir už menką poeziją. Vis dėl to ir pro tą užtvartą prasiveržė tikroji poezija, nors gal net sunkiau buvo prisiveržti negu pro sustabarėjusį konformizmą.

Žemės antologija, Bradūnas Lietuvoje turi, jei ne sekėjų, tai bent stiprios analogijos. Tą patį galima pasakyti apie Nagio poeziją, daugiau simboliską. Turėjo įtakos ankstybesnė Meko poezija ir niekada neišemigravusio Mačernio kūryba.

Ir vakaruose, ir Lietuvoje paplito simboliai: ugnis, duona, pėdos. Čia matome Degutytę, Maldonį, Gedą, Martinaitį. Pastarieji nuo perkuriamos mitologijos eina į simbolizmą, į alogiškas metaforų grandines. Juokaitis tėra daugiau populiarus tik tarp poetų, patraukias savo sintakse, sakralizuotais polėkais. Išeivijoje nieko panašaus nerandame. Pirmą kartą, liaudinė simbolika mažesnių poetų kūryboje virsta pasikartojimais, išblėsta. Duona, žemė, lietuviškumui galima ir spekuliuoti. Valdžia tą Lietuvoje leidžia, nes patriotinės nuotaikos nukreipiamos okupantams palankesne kryptimi. Raginama užsivilkinti dvasinį korsetą, pasiduodant konformizmui.

Žemės ir archaikos kultas praturtina mūsų poeziją, ją ir apriboja. Atsirado indėnų rezervato siursumas. Tai mažiausio pasipriešinimo kelias, už kurį gali keršyti istorija.

Radauskio aukštą poetinį rangą visi pripažįsta, bet jis sekėjų mokyklos nepradėjo. Knygiška, salioninė Radausko poezija liko vieniša. Gal ji pavėlavo. Savo laiku gotika Lietuva pasiekė per du šimtmečius, barokas — gal po 60 m., panašiai ir su poezija. Puiku, kad turime Radausko poeziją, bet ji vienišesnė.

Vaičiniainės švelnus egzaltuotas impresionizmas yra iš dalies bėgimas nuo istorijos. Panašus eskepizmas gali būti ir meno istorija, net ir pati Egiptas.

Alg. Mackaus katastrofizmas ir nihilizmas šokiravo Išeiviją: ne tokį stiprų atgarsį rado Lietuvoje. Visi suprato, kad iškil nauja figūra, su tragiška tamsuma, vertybių pervertinimu, duodanti naujų galimybių. Tačiau poeto impulsą galima panaudoti tik pradėjus su juo dialogą. Bet šiuo atveju tai beveik neįvyko.

Emigracijoje dirba Jasmantas — Maceina, kuris yra sukūręs vertingų filosofinių poezijos kūrinių. Yra Bogutaitis, Sutema. Lietuvoje atkreipia dėmesį Vl. Šimkus, ir naują etapą įžengė Martinaitis, savo kūrybą jungiąs su socialiniu tragiškumu.

Apskritai Lietuvoj poezija ėmė silpnėti, veiklama konformizmo. Iš kitos pusės Išeivijos poezija pasiekė polėkių pradeda nebėgėti.

Kas Lietuvoje spausdinama, savotiškumu ir autentiškumu pralenkia Rusiją, Ukrainą, bet šios šalys turi "samizdatą". Lietuvoje poetų tarpe to nėra, stengiamis skaitytojais pasiekti per valdžios malonę.

Kai poetas eina per samizdatą

Poezijos dienos Jaunimo centre, Chicagoje, š. m. gegužės 29 d. poetas Tomas Venclova skaito paskaitą tema "Lietuvių poezija abipus Atlanto". Nuotr. Lietuvių foto archyvo

Amerikos spauda apie Jurašo Macbethą

Nuo gegužės 8 d. iki 22 d. dienos New Yorko avangardiniame La Mama teatre buvo rodomas Jono Jurašo surežisuotas "Macbetho" spektaklis. Šis naujoviškas ir neįprastas Šekspyro tragedijos pastatymas sutraukė gausios publikos, pažadino nemažą entuziazmo New Yorko teatrinėje visuomenėje ir sukėlė įvairių atsiliepimų New Yorko bei apylinkės spaudoje.

"Macbethas La Mamos scenoje yra toksai galingas, jog jis sukrečia žiūrovus, kaip aukštos įtampos elektros smūgis", rašo savaitraščio "Show Business" recenzentas L.M. Evers. "Visos spektaklio dalys puikiai derinasi ir atskleidžia Šekspyro sampratą. Retai kada Šekspyras buvo toks prieinamas žiūrovams".

"Jurašas", tęsia Evers, "režisuoja vaidinimą taip tobulai, kaip orkestrą diriguojantis maestro. Jo aktorių judesiuose grubi valios jėga susilieja su šokėjiskų grakštumu. Jie atrodo, kaip planetos, besisukančios savo orbitose, ir kaip sprogtančios žvaigždės, sutvyrkinčios akinančią šviesą. Smurtingo, jaudinančio maišto apimta visata — tokiai yra spektaklio bendras poveikis. Šiame 'Macbethe' yra visi iškilau spektaklio elementai".

Visai skirtingomis akimis į Jurašo "Macbethą" žiūri dienraščio "Daily News" recenzentas Don Nelsen. Jam Jurašo pastatymas yra "baisiai sausas, nežinantis kraujo gausybės, ir labai stilizuotas". Nelsen nusiskundžia, kad "amerikiečių aktoriai visad turėjo sunkumų su Šekspyro

prasminėmis ir muzikinėmis frazėmis, taigi, ir su jo dramomis".

"Kruviniausias Macbethas istorijoje", rašo dienraščio "Newsday" korespondentas Leo Seligsohn. "Lietuvių egzilas Jonas Jurašas yra bandęs šį variantą pastatyti Maskvoje, bet buvo priverstas išvykti iš tarybinės sferos dėl ideologinių nesutarimų su valdžia".

Pasak Seligsohno, "Barbara Montgomery ir Thomas Kopache sukuria patenkinamą Macbetho ir jo žmonos vaidmenis, bet juos nustelbia labai išsami sceniniai vaizdai. Vaizdinių atžvilgiu, spektaklis yra pritrūkęs ir simboliniai aiškūs, kaip Lady Macbeth kraujo reidunomonių aparatas. Jurašas atakuoja "Macbethą" iš instinktyvių pozicijų — jo spektaklis dramatiškas, bet perimptas, drąsus, bet per daug besikartojantis".

"Drąsus 'Macbethas'", skelbia dienraščio "Record" antraštė. Jo kritikas Emory Lewis nurodo šio spektaklio geografines ir istorines šaknis. "Lietuvių kilmės režisierius Jonas Jurašas", rašo jis, "parodo 'Macbetho' brutalumą ir kraują persunkto pasaulio giminybę su nesena Europos istorija... 'Macbethas' yra jėga paremtos politikos ir iš absoliučios galybės išplaukiančios korupcijos negailestinga studija".

"Šiame eksperimentiniame pastatyme", tęsia Lewis, Šekspyro "gražioji kalba paaugojama. Jos vietą užima vaizdiniai ir šokių elementai... Scenos, kuriose kraujuoti kūnai pakibę, prišti virvėmis, yra vertos Jeronimo

Boscho teptuko... Jurašas, kaip Jurašas, kaip choreografas, sukurė aršų, užburiantį mirties šokį".

"Kraujas yra pirminis įvaizdis šioje itaigių vaizdų pilnoje Šekspyro teksto interpretacijoje", rašo savaitraščio Soho Weekly News. "Ir taip turėtų būti. Macbethas yra nesibaigianti kraujo orgija. Nuo pat pirmos scenos, kurioje trys šelmiskos raganos taškosi verdančio kraujo putomis, iki paskutiniosios, kurioje Macbetho... karūnuota galva pardinama kraujuje... Tai šmėk-

liškas vaizdas, smogiantis tiesiai į vidurius... Jurašas pastelgė protą, sutrumpindamas tekstą. Jis telkia savo dėmesį į vaizdus".

"Macbetho ir jo žmonos moralinis samoningumas iškelia vaidinimą viršum melodramos. Šio spektaklio dėka žiūrovas itaigių pajunta, ka žmogaus raidoje reikė pakilimas visų primityvaus jauslingumo".

Salomeja Nėris gyvenimo pa- baigoje yra parašiusi eilėraščių su religinėmis nuotaikomis, kur būtų lyg atšaukimas stalinistinės poezijos. Lenkijoje yra L. Svėdas, J. Kėkštas, kurie yra įdomūs poetai.

Užbaigdamas poezijos dienas, K. Bradūnas pasidžiaugė, kad jos kasmet labiau įsisiūbuoja, sulaukia platesnio dėmesio ir tas džiugina kūrėjus. Poezijos dienos gyvuoja ir stiprėja mūsų visuomenės ir Jaunimo centro šeiminiųjų dėka.

Kun. A. Kezys padėjojo visiems prie šių dienų prisidėjusiems ir pakvietė vaišiams į kavinę.

Pažymėtina, kad T. Venclovos paskaita buvo gili ir turininga. Prelegentas parodė nuostabią poetinį įvalgumą, filosofinį problemų sklaidymą, gerą pažinimą poezijos anapus ir šiaurės Atlanto. Tai viena iš brandžiausių mūsų literatūrinių analizų, kokias Chicagoje lietuviams yra tekę girdėti.

PILYPO RUGIO RANKRAŠTIS

(Atkelta iš 2 pusl.)

Washingtonas, gavęs už savo darbą 550 akcijų ir per T. Fairfaxo protekciją, paskirtas apskrities matininku.

Likę Anglijoje Fairfaxai buvo viena iš nusigyvenančių diuomenės šeimų (a declining noble family, anot The Encyclopedia Americana, X, 1976, p. 837), kuriems ir toliau teko išsipardalyti. Buvo parduotas ir Rugio rankraštis, kuris po Dovydo Wilkinso mirties tikrai šiai buvo patekęs į Fairfaxų rinkinius.

Kada Rugis iškeliavo iš ramios užuovėjos Leeds pilaitėje, nežinia. Galima betgi visai tiksliai nustatyti, kad 1836 m. jam nauja pastogė suteikė didysis anglų bibliofilas Thomas Philippsas (1792-1872). Buvo tai aistringas kolekcionierius, uoliai supirkinėjęs retas knygas ir visokių kalbų rankraščius įvairiose Europos kraštuose. Anglijoje svarbiausias jo tiekejas buvo apsuksius knygų pirklys Thomas Thorpe (1791-1851). Iš jo Philippsas 1836 m. nupir-

likškas vaizdas, smogiantis tiesiai į vidurius... Jurašas pastelgė protą, sutrumpindamas tekstą. Jis telkia savo dėmesį į vaizdus".

"Macbetho ir jo žmonos moralinis samoningumas iškelia vaidinimą viršum melodramos. Šio spektaklio dėka žiūrovas itaigių pajunta, ka žmogaus raidoje reikė pakilimas visų primityvaus jauslingumo".

Salomeja Nėris gyvenimo pa- baigoje yra parašiusi eilėraščių su religinėmis nuotaikomis, kur būtų lyg atšaukimas stalinistinės poezijos. Lenkijoje yra L. Svėdas, J. Kėkštas, kurie yra įdomūs poetai.

Užbaigdamas poezijos dienas, K. Bradūnas pasidžiaugė, kad jos kasmet labiau įsisiūbuoja, sulaukia platesnio dėmesio ir tas džiugina kūrėjus. Poezijos dienos gyvuoja ir stiprėja mūsų visuomenės ir Jaunimo centro šeiminiųjų dėka.

Kun. A. Kezys padėjojo visiems prie šių dienų prisidėjusiems ir pakvietė vaišiams į kavinę.

Pažymėtina, kad T. Venclovos paskaita buvo gili ir turininga. Prelegentas parodė nuostabią poetinį įvalgumą, filosofinį problemų sklaidymą, gerą pažinimą poezijos anapus ir šiaurės Atlanto. Tai viena iš brandžiausių mūsų literatūrinių analizų, kokias Chicagoje lietuviams yra tekę girdėti.

ko net 1647 rankraščius, kuriuos įtraukė savo rankraščių rinkinį kaip nr. nr. 8539-10185 (Munby, The catalogues of manuscripts & printed books of Sir Thomas Philipps, 1951, p. 1). Tame 1836 m. pirkinyje buvo ir Rugio rankraštis, nes Sotheby firmos 1975 m. aukciono kataloge nurodyta, kad tai Philippsio kolekcijos rankraštis nr. 9514, nupirktas iš Thorpe.

Visą savo amžių rinkdamas knygas bei rankraščius, Philippsas sudarė pažymėtiną kolekciją, viena iš turtingiausių privatinų bibliotekų Europoje, kurioje buvo apie 60.000 vienetų, jų tarpe beveik 24.000 rankraščių. Nieko betgi nėra amžino. Mirė Philippsas, o jo įpėdiniai nebeturėjo to bibliofilinio įkarščio ir į tėvo ar senelio rinkinius pažūrėjo kaip į patogių pajamų šaltinį. Prasi-dėjo grandiozinis kolektojos išpardavinėjimas, tikra licitacija. Anot patarles, ką tėvelis sudėjo dūsaudamas, tai sūnelis pradėjo dūsaudamas.

Pardavinėta betgi gudriai dalimis, kad dideliais kiekiais užvertus rinką, nebūtų nereikalingai numuštos kainos. Išgėsi ne taip, kaip neretas iš mūsų poniau bajorų, kurie dėl Paryžiaus ar net ir dėl Varšuvos prabangos be atodairios išpardavinėjo kito paveldėtus mūkus, nekvaršindami sau galvos dėl to, kad jų įpėdiniai prieš kada nors liepto kraują, kaip A. Viemollio Put-Putarėckis ar J. Marcinkevičiaus Benjaminas Kordėnas. Philippsas gyvenimo ir jo bibliotekos tyrinėtojas A. N. L. Munby apskaičiavimu (žr. jo The dispersal of the Philipps Library, 1960, (Nūmelta 1 3 pusl.)

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1977 M.

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60648

Tel: (312) 238-8787

VIENOS SAVAITES EKSKURSIJOS

\$859.00

(Maskva, Vilnius, Maskva)

#1 — GEGUZES MĖN. 2 D.; #1-A — GEGUZES MĖN. 9 D.;

#11 — RUGSEJO MĖN. 26 D.; #12 — SPALIO MĖN. 10 D.;

#13 — SEALIO MĖN. 17 D.

VISOS KAINOS PAŽYMĖTOS NUO BOSTONO AR NEW YORKO — NUO CHICAGO PRIDĖTI DAR \$121.00

DVIEJŲ SAVAITIŲ EKSKURSIJOS

#3 — BIRŽELIO MĖN. 4 d. — Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas, Helsinki \$1,189.00
 #4 — BIRŽELIO MĖN. 26 d. — Maskva, Vilnius, Leningradas, Ryga, Žemė (Sveicarija) \$1,278.00
 #5 — LIEPOS MĖN. 4 d. — Maskva, Vilnius, Roma \$1,278.00
 #6 — LIEPOS MĖN. 9 d. — Maskva, Vilnius, Ryga, Leningradas, Helsinki \$1,278.00
 #7 — LIEPOS MĖN. 18 d. — Maskva, Vilnius, Leningradas, Münchenas, Baden-Baden, (Sveicarija ir Vokietija) Roma \$1,337.00
 #8 — RUGPILIO MĖN. 1 d. — Maskva, Vilnius, Roma \$1,274.00
 #9 — RUGPILIO MĖN. 15 d. — Maskva, Vilnius, Leningradas, Helsinki \$1,171.00
 #10 — RUGSEJO MĖN. 3 d. — Maskva, Vilnius, Roma \$1,278.00
 #14 — GRUODŽIO MĖN. 20 d. — Maskva, Vilnius, Ryga \$1,138.00

Visos ekskursijos apima KĄUNĄ ir TRAKUS (Prices subject to change)
 PASAULIO LIETUVŲ BENDRUOMENES SKRIDIMAS Į LONDONĄ — 2 ar 3 savaitės — \$355 iš Chi-

cago, Liepos mėn. 29 d. — įvykimas

Taip pat parduodame skridimus (charter) iš Chicago į Varsavą — nuo \$138.00
 į Frankfurtą — nuo \$249.00
 į Los Angeles — nuo \$149.00
 į Romą — nuo \$388.00

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

EIGHTH STREET RESERVES

4071 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL: 312-344-4444

(Name of branch, address, etc.)

6 3/4%

PER ANNUUM
\$1000 or more
30 months

6 1/2%

PER ANNUUM
\$1000 or more
1 year min.

Kultūrinė kronika

O. V. Milašiaus minėjimai Prancūzijoje

Didžiojo lietuvių poeto, rašiusio prancūziškai, ir nepriklausomos Lietuvos atstovo Prancūzijoje šimto metų gimimo sukaktis minima ne tik lietuvių, bet ir prancūzų. Poezijos dienos Chicagoje sukačiškai paminėti skyrė visą gegužės 27 dienos (penktadienio) vakarą. Prancūzijoje plati Oskaro Vladislavo Milašiaus minėjimų programa yra išdėstyta net kelių mėnesių laikotarpyje. Ja rūpinasi sudarytas specialus komitetas. Jam pirmininkauja žymus prancūzų poetas Pierre Emmanuel. Sekretoriai Jacques Nizart, Kiti komiteto nariai: Ričardas Bačkis, Francois Billetdoux, Jean Cassou, Michel Decandin, Marie-Jeanne Durry, Max-Pol Fouchet, Stanislas Fumet, Robert Mallet, Czesław Miłosz, Rene de Obaldia, Guy Suarès, Laurent Terzieff.

O. V. Milasius (1877-1939)

Visi užplanuoti renginiai yra globojami Prancūzijos Kultūros ministerijos. Jau balandžio 19 d. įvyko O. V. Milašiaus kūrybą liečiančios ydinio apvaliojo stalo diskusijos, pokalbyje dalyvaujant gerai žinomoms Prancūzijos kultūrinio gyvenimo asmenybėms.

Gegužės 26 d. Nacionalinėje bibliotekoje, Paryžiuje, buvo atidaryta speciali paroda, skirta O. V. Milašiaus 100 metų gimimo jubiliejui. Paroda bibliotekoje vyks iki birželio mėn. pabaigos.

Gegužės mėnesyje pakartotina laida išleistas O. V. Milašiaus romanas „L'Amoureuse initiation“ labai populiarioje „Le livre de Poche“ leidinių serijoje su Gilbert Sigaux įvadu.

Birželio mėnesyje vyksta O. V. Milašiaus dramų „Mephoboseth“ spektakliai.

Birželio 9 d. Georges Pompidou paskaita: „Milašius ir mūsų laikai“.

Birželio 18-19 d. Fontainebleau mieste, netoli Paryžiaus, kur gyvena palaidotas O. V. Milašius, vyks tarptautinis sukačiavinis simpoziumas, vadovaujamas Jean Bellemine - Noel. Simpoziume paskaitas skaitys: Michel Decandin (Paryžius) — „Milašius: teatras be teatrališkumo“; Yves-Alain Favre (Paryžius) — „Milašius, komiškas poetas“; Pierre Garnier — „Milašius ir Goethe“; Jonas Grinius (Miunchenas) — „Milašius šedevras „L'Amoureuse initiation““; Mortimer Guiney (JAV, Connecticut universitetas) — „Milašius ir realybė“; André Lebois (Tulūzos universitetas) — „Milašius: meilės supratimas Milašiaus ir Hoelderlino kūryboje“.

PILYPO RUGIO RANKRAŠTIS

(Atkelta iš 4 pusl.)

p. ix) nuo 1886 m. buvo parodo knygų ir rankraščių už 400.000 svarų. Graži sumelė, ypač prisimenant, kad karališkasis svaras tada dar nebuvo toks nusiūkęs. Vien Sotheby & Co. firma (ligi 1924 m. Sotheby, Wilkinson & Hodge) ligi pirmojo karo surengė šešiolika Philipso kolekcijos aukcionų, parduodama 18.876 vienetų už 72.277 svarus (Munby, The dispersal..., p. 55). O dar ir vėliau daug aukcionų skelbė. Ilgainiui priėjo laikas ir Rugiui. Daugiau kaip su pusantro šimto kitų Philipso kolekcijos (Bibliotheca Philippica) rankraščių jis buvo parduotas 1975. VII. 8 d. aukcione. Ir taip, beveik pustrčio šimto metų paviešėjus britų karinės žemėje, Rugys emigravo Ameriką ir apsigyveno Čikagoje pas Alėdžių dievadirbio Kazimiero Varnelio sūnų.

(Pabaiga)

torius Wagnerio gerbėjai.

Koncerto menininkai buvo išsamiai pristatę vokiečių laikraštyje „Deutcher Vochenspiegel“ bei reklamuojami amerikiečių spaudoje.

Kritikai aukštai įvertino tokią reikšmingą Wagnerio kūrybos koncertą.

LIETUVIŲ DAINŲ IR MUZIKOS VAKARAS PARYŽIUJE

Prancūzijos Lietuvių jaunimo sąjungos iniciatyva gegužės 7 d. Paryžiuje buvo surengtas lietuviškosios muzikos ir dainų vakaras. Programą atliko mūsų solistai ir instrumentalistai. Ričardas Daunoras dainavo lietuvių liaudies dainas, harmonizuotas Šimkaus, Petrausko, Tallat-Kelpšos, arijas iš Bellinio ir Rossinio operų ir Tosti dainą. Jam akompanavo Algis Draugelis, Fleitistas Petras Odinis grojo šių dienų lietuvių kompozitorius ir Bachą. Jam akompanavo Raminta Lampatyte. Antroji vakaro programos dalis buvo skirta estradinėi muzikai. Dainavo Violeta Rakauskaitė.

GINTARO PARODA IR PASKAITA

Los Angeles Kunig. Gražinos vyr. skaučių būrelis gegužės 22 d. surengė turiningą gintaro dirbinių parodą. Būreliui vadovaujanti Birutė Prasauskienė. Ekspozicijoje žymia dalį iš savo asmeninių lobų parūpino Valė Barnienė ir dr. Jonas Jusonis. Medžio dailės daiktų gauta iš Pauliaus Valio.

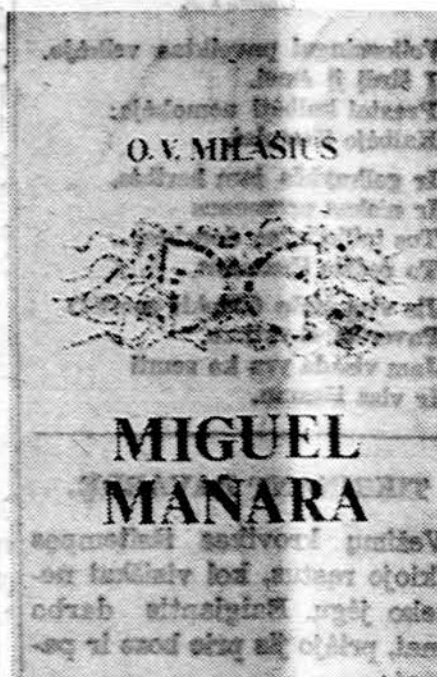
Dirbinių skoningai išdėstyti ant stalų ar sukabinėti ant sausių šakelių. Buvo ir parduodamų papuošalų stalas. Tai tikrai graži lietuvių dailės rinkėjų ir gerbėjų talka, nušvietusi asketiškai nuožmia naujos salės erdvę.

Prof. Marija Gimbutienė ta progą paskaitė įdomią paskaitą apie gintaro archeologinę bei istorinę praeitį, labiausiai susitelkusi ties gintaro simbolikos bruožais lietuvių tautosakoje. Įvada į profesores paskaitą padarė Dalia Sodeikienė.

Linkėtina, kad toks sąlytis su mūsų pajūrio auksu būtų metinis įvykis, juo labiau jaunimą. Tegų gintaro sekmadienis tampa

Koncerto klausėsi vokiečiai, lietuviai bei amerikiečiai, kompozitorius Wagnerio gerbėjai.

Nauji leidiniai

• O. V. Milasius, MIGUEL MANARA. Šešių paveikslų misterija. Vertė Antanas Vaičiūnaitis. Išleido Lietuviškosios knygos klubas Chicagoje 1977 m. Grafika ir iliustracijos: V. O. Virkau. Spausdino „Draugo“ spaustuvė. 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. Leidinio kaina 4 dol., gamamas „Drauge“.

Šių metų gegužės mėn. sukačiavinis šimto metų nuo O. V. Milašiaus gimimo, labai prasmingas sukačiavimas paminėjimas yra garsiosios jo poetinės dramų misterijos „Miguel Manara“ išleidimas lietuvių kalba. Puikus Antano Vaičiūnaitio vertimas, skoningas knygos apipavidalinimas, puslapius išpuošiant V. O. Virkau grafika, šia knyga dar išskirtine išėjimo kultūriname gyvenime.

Miguel Manara drama yra bene pats autentiškiausias O. V. Milašiaus širdies balsas. Tai lyg ir jo paties kelias. Išauklėtas liberalistinėje dvasioje, pradėjo joje nebepilti ir ieškojo naujų atsakymų. Pradžioje jo filosofija buvo nudažyta panteizmu, vėliau ji išvirsto į viską apiman-

tradicinę veikliųjų vyr. skaučių šventę, dariniai sujungtas ir su poezija apie gintaro grožį. Pr.V.

čią meilę. Tai atsispindi ypač jo romane Meilės įvadas, parašytame 1910 m. Įvairių Prancūzijos kultūrininkų grįžimo katalikybėn įtakoje, Milasius taipgi jį grįžo. Tai jis liudija kaip tik šioje Miguel Manara misterijoje, kuri vaizduoja Don Zuan atsivertimą.

• LITUANUS. Volume 23, Number 1, Spring 1977. Lithuanian Quarterly of Arts and Sciences. Numeris redaguotas Tomo Remekio. Žurnalą administruoja Jonas Kučėnas. Metinė prenumerata 10 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, 6621 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629.

Šiame numeryje: R. Misiūnas „History revisited: Reflections on a stay in Poland“; Alfred R. Erich Seen „The activity of Juozas Gabrys for Lithuania's Independence, 1914 — 1920“; J. Zdanyns „The applied aestheticism of Henrikas Radauskas“; „On the threat of Linguistic assimilation“ (Two articles from the Lithuanian samizdat); Selections from the poetry of Henrikas Radauskas (translated by Jonas Zdanyns); Zita Sodeika „Vladislavas Žilius: A modern Painter from a Soviet school“; Lithuanian group to monitor Helsinki accords; Povilas Reklaitis „Lithuanian Minor in recent German publications“.

PAKARTOTA KLAIDA

Prof. Ignas Malėnas 1945-1946 buvo Lietuvių švietimo įgaliotinis JAV zonoje Vokietijoje (sutrumpintai vadindavome — Bavarijoje). Jis mane tada pakvietė lietuvių aukštesniųjų mokyklų inspektoriumi. Jo (įgaliotinio) vardu vizitavau minėto tipo mokyklas, Lietuvių Enciklopedijoje įsivėlė klaida, kur aš padarytas „liet. aukštesniųjų m-lų įgaliotiniu Bavarijai“ (XVI, 359 psl.). Kai tą klaidą pastebėjau, tuoj kreipiausi į LE redakciją, prašydamas atitaisyti, ką padarė tik 35 tome, 481 psl. Draugo kultūriniam priede (1977.V.28), primenant mano amžiaus sukačiavimą, klaida vėl išlindo. Ta progą pareiškiau, kad 1945-1946 liet. švietimo įgaliotinis Bavarijoje buvo prof. Ig. Malėnas (tada vadindėsis Malinausku), o aš — tik inspektorius.

Vincentas Liulevičius

Rašomų elektrinių OLYMPIA masinių lietuviškų raidynų gauta nauja siunta. Geriausia dovana ne tik čia Amerikoje, bet labai tinkama siūsti ir Lietuvon (mažas maitas). Kreiptis

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago, Illinois 60629 ir vakarais pas A. DAUGIRDĄ, tel. 476-7399 — arba tiesiai iš SPARTA savininko: J. L. GIEDRAITIS, 10 Barry Dr., E. Northport, N. Y. 11731 (sk.)

MES STENGIAMES DUOTI LIETUVIAMS GERIAUSIA PATARNAVIMĄ IR GERIAUSIAS PIRKIMO SĄLYGAS. ĮSIGYKITE LABAI PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMO PIRKIMONĄ.

Didžiausia naujiena! PLYMOUTH-„ARROW“ patvarus, 4 cilinderių, ekonomiškas iki 35 mylių galionu ir kaina nuo \$2,995.00

Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$100. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai patarsys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 7-1515 Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 60 metų.

PLYMOUTH — VOLARE — CHRYSLER — ARROW

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING PLACE

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v. SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

7 1/2 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000 6 1/2 % Mokama už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000 5 1/4 % mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC. (LICENSED BY VNESHPOSYLTORG) VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 TEL — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

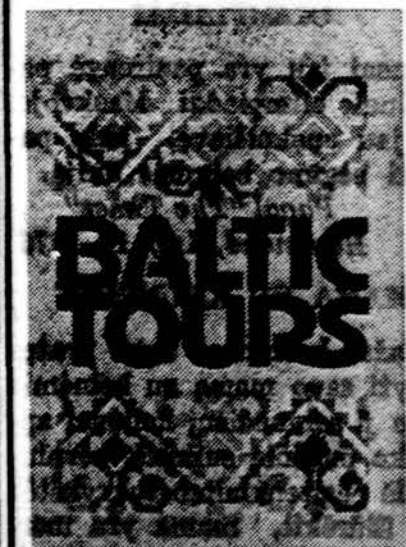
Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Sėdadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1854
Baltimore 31, Md. — 1828 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	633-6880
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	498-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-5735
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	385-8780
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-8740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	246-2348
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6550
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1340
New York 3, N. Y. — 324 E. 9 St.	475-7430
Miami Beach, Fla. 33139 — 1201 17 St.	585-6732
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	789-4507
Phoenix, Ariz 85027 — 22047 Black Canyon Hwy.	682-842-8770
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8990
Silver Springs, Md. — 1002 Kennebec Ave.	381-589-4464
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-5746
Woodhaven, Queens, N. Y. 11421 — 80-14 Jamaica Ave.	296-5250

NAUJI SKYRIAI:

LAKEWOOD, N. J. 08701 — 234 Second St.	245-4494
HERKIMER, N. Y. — McKENNA RD.	815-866-3399

1977 KELIONĖS Į LIETUVĄ

Vienos Savaitės Kelionės į Lietuvą — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys Vilniuje su dienos ekskursija į Kauną, 1 naktis Maskvoje.

• Rugsėjo 18 — Rugsėjo 26 \$858.00
• Spalio 9 — Spalio 17 \$826.00

Dviejų Savaičių Kelionės į Lietuvą, Vokietiją ir Angliją — 1 naktis Maskvoje, 6 dienos ir 5 naktys Vilniuje su dienos ekskursija į Kauną, 4 naktys Munchene ir 3 naktys Londone.

• Birželio 26 — Liepos 10 \$1,253.00
• Liepos 17 — Liepos 31 \$1,253.00

Kelionių kainos pagrįstos kelionių kainomis iš Bostono, New Yorko ir Montrealio per Pan American World Airways arba bet kuriuo IATA lėktuvu.

Dėl daugiau informacijų apie Lietuvą keliones prašome kreiptis:

ALGIRDAS MITKUS
BALTIC TOURS
8 White Oak Rd., Newton, MA 02168
Tel. (617) — 969-1190 arba
1-800-223-7420
(prašyt kalbėti su „Pat“)

Kelionių skaičius kiekvienai kelionei ribotas. Patartina kuo anksčiau rezervuoti vietas.

